LAPUAN VANHUSNEUVOSTON KANNANOTTO ETELÄ-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN ARVIOINTIRYHMÄN TOIMENPIDE-EHDOTUKSIIN

Lapuan vanhusneuvosto on tutustunut valtiovarainministeriön asettaman arviointiryhmän 21.10.2026 antamiin toimenpide-ehdotuksiin hyvinvointialueen palveluverkon uudistamisesta sekä sosiaalipalveluiden talouden tasapainottamisesta. Vanhusneuvosto kantaa syvää huolta esitettyjen muutosten vaikutuksista ikääntyneiden kuntalaisten arkeen, terveyteen, turvallisuudentunteeseen ja yhdenvertaisuuteen.

Esityksen mukaan Lapuan sotekeskuksen toiminta päättyisi jo alkuvuodesta 2027, ja toimintoja – mukaan lukien laboratorion näytteenotto ja röntgentoiminta – keskitettäisiin Seinäjoelle. Maakunnan asukkaat ja erityisesti ikäihmiset joutuvat keskenään hyvin epätasa-arvoiseen asemaan asuinpaikkansa perusteella. Vaikka tilastollisissa laskelmissa keskimääräisen matka-ajan piteneminen näyttää kohtuulliselta, käytännössä palvelujen keskittäminen vaikeuttaa merkittävästi ikääntyneiden asiointia. Kaikilla ikäihmisillä ei ole omaa autoa, ajokykyä tai taloudellista mahdollisuutta käyttää yksityisiä terveyspalveluja tai maksaa jatkuvista matkoista.

Myös ikäihmisten asumispalveluiden ja lyhytaikaisasumisen keskittäminen suurempiin yksiköihin uhkaa viedä hoitopaikat kauas ikääntyneen omasta kotikunnasta ja läheisistä. Kun ikäihminen joutuu vieraaseen ympäristöön kauas omaisistaan, se heikentää suoraan hänen turvallisuudentunnettaan ja elämänlaatuaan. Samalla omaisten mahdollisuudet vierailla läheisensä luona ja osallistua hänen arkeensa vaikeutuvat kohtuuttomasti pitkien välimatkojen vuoksi.

Lisäksi palvelujen keskittäminen ja kotiin vietävien palvelujen lisääminen tarkoittavat väistämättä liikenteen ja kuljetusmatkojen merkittävää kasvua. Vanhusneuvosto on huolissaan siitä, miten tieverkosto ja kuljetuskapasiteetti kestävät lisääntyvän liikenteen, kun sotekeskusten ja asiakkaiden kotien välillä liikutaan jatkuvasti. Ikääntyneille asiakkaille pitkät kuljetusmatkat ovat fyysisesti raskaita ja heikentävät palvelujen tosiasiallista saavutettavuutta.

Mahdollinen ruoantuotannon keskittäminen yhteen suureen keskuskeittiöön herättää puolestaan vakavia kysymyksiä ikäihmisten ateriapalvelujen laadusta ja toimintavarmuudesta. Pitkät kuljetusmatkat haastavat ruoan laadun, lämpötilan ja maittavuuden säilymisen perille saakka, mikä on ravitsemuksen kannalta kriittistä erityisesti kotihoidon ja asumispalvelujen ikääntyneille asiakkaille. Suuri keskuskeittiö on myös haavoittuva häiriötilanteissa: mahdollinen vika tuotantoprosessissa tai -laitteissa vaarantaa välittömästi suuren asiakasjoukon ruokahuollon. Epäselvää on lisäksi se, kuka huolehtii ruoan jakelusta laitoksissa, ja pitävätkö tiedot kertakäyttöastioihin siirtymisestä paikkansa: tällainen ratkaisu olisi sekä epäkäytännöllinen ikäihmisille että kestävän kehityksen vastainen.

Vanhusneuvosto ymmärtää hyvinvointialueen vaikean taloustilanteen, mutta muistuttaa, että säästötoimet eivät saa vaarantaa ikääntyneiden lakisääteisiä palveluja, inhimillistä kohtelua ja turvallista vanhuutta. Päätöksenteossa on arvioitava todelliset vaikutukset ikäihmisten arkeen eikä luotettava pelkkiin laskennallisiin keskiarvoihin.

Lapualla 12.11.2026
Lapuan vanhusneuvosto